

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Р.Р. Білоскурський

«25» жовтня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітньої компоненти

ДИСЕРТАЦІЙНА РОБОТА ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-наукова програма

Економіка

(назва програми)

Спеціальність

051 Економіка

(вказати: код, назва)

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

третій (освітньо-науковий)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2023 рік

Робоча програма освітньої компоненти «Дисертаційна робота доктора філософії» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», останнє затвердження: наказ ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 20 вересня 2023 р. № 349.

Розробник:

Галушка З.І., завідувач кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, доктор економічних наук, професор

Погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Економіка» і затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування

Протокол № «2» від «20» вересня 2023 року

Завідувач кафедри

/З.І. Галушка/

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № «2» від «25» жовтня 2023 року

Голова методичної ради економічного факультету

/Р.І. Грешко/

1. Мета та завдання дисертаційної роботи доктора філософії – розв’язання комплексної проблеми в сфері економіки або на її межі з іншими спеціальностями, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

2. Написання кваліфікаційної роботи забезпечує формування у здобувачів вищої освіти таких загальних та спеціальних (фахових) компетентностей та програмних результатів навчання:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розв’язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами.

СК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп’ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проєкти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

СК08*. Здатність виявляти, враховувати і прогнозувати ключові тренди соціально-економічного, екологічного та галузевого розвитку в умовах визначеності та невизначеності.

СК09*. Здатність розвивати інноваційні соціальні навички, ефективно поєднувати наукові здобутки та педагогічну майстерність, використовувати сучасні технології та методи навчання у викладанні економічних дисциплін.

СК10*. Здатність до професійної комунікації, ведення дискусії, переконливого та аргументованого відстоювання власної думки з повагою до індивідуального та культурного різноманіття й системи цінностей в умовах міжособистісної та міжкультурної взаємодії.

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.

РН05. Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

РН06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

РН10*. Спрямовувати наукову роботу на дослідження актуальних проблем економіки, що виникають під впливом глобальних економічних трендів; поєднувати теоретичні знання з прикладними інноваційними розробками, придатними для практичного використання в економічній політиці та господарській практиці.

3. Етапи підготовки дисертаційної роботи

- 1) Вибір та затвердження теми та об'єкту дослідження.
- 2) Складання календарного графіка виконання роботи.
- 3) Опрацювання літературних джерел, складання та затвердження плану.
- 4) Збір та аналіз фактичного матеріалу (за останні 5 років) на об'єкті дослідження.
- 5) Обробка фактичного матеріалу із застосуванням ПЕОМ.
- 6) Написання першого варіанту тексту, подання його на ознайомлення науковому керівникові.
- 7) Усунення недоліків, опрацювання кінцевого варіанту тексту, оформлення дисертаційної роботи.
- 8) Перевірка оригінальності проведеного дослідження за допомогою системи Антиплагіат.
- 9) Подання роботи на кафедру у визначений термін із необхідними супровідними документами: рецензіями (списком наукових публікацій, внутрішньою та зовнішньою, довідками про впровадження результатів дослідження), довідкою про антиплагіат.
- 10) Попередній внутрішньокафедральний захист магістерської роботи.
- 11) Захист дисертаційної роботи.

Вибір теми та обґрунтування мети дослідження.

Відповідно до наукової теми кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування «Управління розвитком мікро- та макроекономічних систем в умовах нестабільності» та головних напрямів дослідження наукових керівників передбачено спрямованість наукової роботи аспірантів на дослідження актуальних проблем сучасної економіки, що виникають під впливом таких глобальних економічних трендів як: інституціалізація, соціалізація, інтелектуалізація, інноватизація, інклюзивність, екологізація економіки, цифровізація.

Вибір напряму дослідження в рамках наведеного переліку напрямів наукової діяльності кафедри передбачає чітке формулювання теми, мети, завдань, предмета та об'єкта дослідження. Головна вимога щодо вибору теми – це її актуальність. Вибір теми передбачає формування назви дисертаційної роботи. Її оригінальність та вдалість формулювання часто свідчать про ступінь науковості дослідження та зумовлюють очікування та високий професійний інтерес представників наукової спільноти. Формулювання теми конкретизується у визначенні мети дослідження.

4. Структура кваліфікаційної роботи

Структура дисертації відповідно до сучасних вимог має включати анотацію, вступ, основну частину, що ділиться на розділи та підрозділи, висновки до кожного розділу та до дисертації в цілому, список використаних джерел, додатки.

Основний зміст дисертації повинен включати методологічний (теоретичний), аналітичний (практичний) та прикладний (рекомендаційний) аспекти. Відповідно, як правило, дисертація складається з трьох розділів. Однак це не обов'язкова вимога щодо кількості розділів. Ступінь деталізації викладення матеріалу залежить від складності та специфіки теми дисертації, логіки та методів дослідження, принципів роботи автора. Чим детальнішим буде план і його окремі елементи, тим краще проглядається логіка дослідження та легше реалізується алгоритм написання дисертації. Кожний розділ може включати, як правило, від двох до п'яти підрозділів. Має бути збалансованість всіх розділів і підрозділів дисертації між собою. Разом вони демонструють логіку дослідження та окреслюють його кінцевий результат.

У теоретичному розділі автор має здійснити огляд наукових публікацій за даною темою, визначає підходи до аналізу проблеми, здійснює їх критичний аналіз, виділяє невирішені проблеми, демонструє власне бачення. В аналітичному розділі здійснюється дослідження сучасного стану проблеми, описуються основні тенденції, закономірності, чинники впливу, економічні розрахунки, порівняння тощо. Прикладний розділ демонструє результат власних досліджень, їх наукову новизну та практичне значення. У ньому визначаються напрями розв'язання виявлених проблем, шляхи удосконалення механізмів їх реалізації.

Складанню плану має передувати масштабна робота з інформаційними ресурсами, що дозволяє осмислити наявні напрацювання та дослідницькі напрями.

5. Вимоги до виконання подання та захисту роботи на кафедру

Дисертація – це в обов'язковому порядку *самостійно* виконане наукове дослідження. Це означає виключення можливості застосування академічного плагіату чи прояву будь-якої недоброчесності при написанні чи захисті дисертації. У Постанові КМУ від 12.01.2022 р. № 40 «Про затвердження Порядку присудження та скасування рішення про присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» зазначено: «Заклад забезпечує створення необхідних умов для проведення разовою радою перевірки дотримання здобувачем академічної доброчесності. У разі виявлення членами ради академічного плагіату,

фабрикації, фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача рецензент (офіційний опонент) зазначає про це у своїй рецензії (відгуку)» [8]. Також, «якщо разова рада виявила факти академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, заява про зняття дисертації із захисту не приймається. У такому разі разова рада приймає рішення про відмову у присудженні ступеня доктора філософії без права повторного подання дисертації до захисту». Академічним плагіатом вважається опублікування наукових результатів, фрагментів оприлюднених текстів, ідей, публікацій інших авторів як результатів власного дослідження без відповідного посилання.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» обов'язковою вимогою написання дисертації є цитування наукових публікацій інших авторів (їх обсяг може сягати до 20% тексту, залежно від специфіки наукового дослідження). Цитати потрібні для того, щоб чітко передати думку автора першоджерела. При використанні перекладу цитат з іншомовних джерел слід зазначати в дужках, що це переклад автора. При скороченні цитат потрібно слідкувати за точністю їх першопочаткового змісту. У разі використання наукових ідей інших авторів необхідно обов'язково робити посилання на їхні публікації. Якщо здобувач у тексті дисертації використовує матеріал своїх опублікованих наукових праць без посилання на них, це не вважається самоплагіатом.

На титульній сторінці дисертації здобувач засвідчує власним підписом, що подані до захисту наукові досягнення є його власним напрацюванням і всі запозичені ідеї, наукові результати, цитати супроводжуються належними посиланнями на їх авторів та джерела опублікування. Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома.

Доброчесність наукової роботи означає також заборону здобувачу надавати чи пропонувати керівнику, членам разової ради, іншим посадовим особам закладу вищої освіти, в якому утворена рада, будь-які матеріальні чи нематеріальні блага (грошові кошти, чи будь-яке майно, оплату послуг з харчування, перевезення, проживання тощо).

Робота повинна бути подана на кафедру для обговорення та рекомендації до захисту не пізніше як за 9 місяців до завершення терміну аспірантури. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Кафедра затверджує висновок шляхом

відкритого голосування простою більшістю голосів присутніх на засіданні та надає витяг з протоколу засідання кафедри.

6. Освітні технології та методи навчання

Написання дисертаційної роботи доктора філософії передбачає поєднання таких освітніх технологій наукового керівництва:

1) *Менторство*: Магістр має особистого наукового керівника, який надає консультації та поради щодо вибору теми роботи, літературного пошуку, методології дослідження та підготовки роботи.

2) *Групові та індивідуальні консультації* щодо написання дисертаційної роботи, де здобувачі освіти можуть отримувати інформацію про наукові методи, правила форматування тексту та інші аспекти дослідницької роботи.

3) *Онлайн-ресурси*: Здобувачі освіти можуть скористатися онлайн-ресурсами (платформа MOODLE, вебіари, мітінги для отримання порад від наукового керівника чи інших викладачів).

4) *Бібліотека та джерела інформації*: Аспіранти мають використовувати бібліотеки та бази даних для пошуку актуальних джерел та наукових публікацій, які стосуються їх теми дослідження.

5) *Наукові конференції*: Участь у наукових конференціях та семінарах може допомогти магістру отримати обґрунтовані відгуки від інших дослідників та покращити свою роботу.

6) *Збір та аналіз даних*: Для дисертаційної роботи можуть бути використані академічні журнали, бази даних (такі як EconLit, JSTOR, SSRN), а також електронні бібліотеки університетів; дані, що надаються державними статистичними органами (Державна служба статистики); інформація, надана міжнародними організаціями, такими як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Всесвітня банк або Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР); власні статистичні дослідження, експертні висновки, анкетування; дослідження і аналітичні звіти від фінансових установ, консалтингових фірм та незалежних дослідницьких груп.

7) *Комунікація та звітність*: комунікація з науковим керівником щодо результатів дослідження у вигляді письмових звітів, презентацій та відповіді на запитання.

7.Методи навчання

- проблемно-пошукові методи;
- інтерактивні методи;
- ситуаційні завдання;
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою,

- нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням;
 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.
 - консультації наукового керівника

8. Презентація результатів дослідження та процедура захисту дисертації

Для проведення захисту дисертації створюється разова вчена рада. Перелік документів, які здобувач подає до разової ради, зазначено у Додатку.

Вчена рада не пізніше двох місяців з дня отримання заяви здобувача утворює разову раду у складі п'яти осіб — голови разової ради, двох рецензентів та двох офіційних опонентів, про що видається наказ закладу (відповідно до пп.14-18 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44) .

Рада приймає рішення шляхом відкритого голосування. Якщо за рішення щодо присудження ступеня доктора філософії проголосували не менше, ніж чотири члени разової ради, рішення про присудження приймається. Якщо рішення про присудження не підтримали два чи більше членів разової ради, тоді здобувач отримує відмову у присудженні ступеня доктора філософії. За результатами голосування оформлюється рішення разової ради про присудження (відмову у присудженні) ступеня доктора філософії за формою, затвердженою МОН. Обов'язковою частиною рішення є відеозапис трансляції захисту дисертації.

9. Критерії оцінювання

Згідно з постановою КМУ від 12.01.2022 р., «Дисертація повинна містити нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для певної галузі знань». Наукова новизна – конкретна відповідь на питання про те, що зроблено такого, чого не досягли інші дослідники, які результати одержано вперше. Формулювання наукової новизни – це «візитна картка» виконаної роботи, за якою фахівець може зробити висновок про якість виконаної роботи при першому ознайомленні з нею.

У дисертації прийнято давати загальне трактування наукової новизни одержаних результатів та виділяти найбільш вагомні результати дослідження, що містять теоретичну і практичну цінність та виносяться на захист. До них належать: 1) такі, що досягнуті вперше; 2) удосконалені; 3) ті, що набули подальшого розвитку. При формулюванні положень наукової новизни важливо не лише назвати суть новизни, а й конкретизувати її, пояснити, чим саме дане досягнення відрізняється від вже відомих в економічній науці.

Практичне значення дисертації залежить від характеру дослідження й може мати як методологічний характер (нове формулювання економічних категорій, застосування нового підходу, нових методів дослідження, унікального експерименту тощо), так і прикладне значення (результат практичного застосування нових підходів, рекомендацій, методів оцінки та ін.). Теоретичні (методологічні) результати висвітлюються у наукових публікаціях автора. За сучасними вимогами для здобувачів передбачено не менше 3 публікацій. Практичні результати дослідження підтверджують зв'язок наукової роботи аспіранта з науковими програмами, планами, темами, грантами, що відповідають напрямку дослідження кафедри, факультету, університету. Прикладне значення розробок автора підтверджується довідками про їх впровадженням у практичну діяльність підприємств, організацій, установ.

10. Список рекомендованої літератури

10.1. Основна

1. Галушка З.І. Методологія та методика наукового дослідження. Навчально-методичний посібник. Чернівецький національний університет. Чернівці, 2023. 220 с. (13 друк.арк.) <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7552>
2. Вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=109
3. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Наказ МОН від 12.01.2017 р. №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»
5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584)
6. Наказ МОН від 23.09.2019 р. №1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».
7. Освітньо-наукова програма «ЕКОНОМІКА» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії . Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. URL: https://drive.google.com/drive/folders/198UKNeWmEBkhG5EV3_ldA2XDZC4bdHXx

10.2.Додаткова

8. Пивоваров В. М. Формування мовних компетентностей у гуманітарній складовій підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1(69), ч. 2, березень. С. 87–91.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-9-2015-p>
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23 березня 2016 р. № 261 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>

11. Постанова КМУ від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження та скасування рішення про присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-п#Text>
12. Про затвердження форм документів атестаційної справи здобувача ступеня доктора філософії. Наказ МОН України №533 від 22.04.2019 р.
13. Стандарт зі спеціальності 051 «Економіка» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdil/Aspirantura/Normativni_dokumenti/051-Ekonomika_Standart_PhD.pdf.
14. Тематичний класифікатор Journal of Economic Literature (JEL) URL: <https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/JEL%20classification%20ukr.pdf>
15. Mises L. Human Action: A Treatise on Economic Theory. Chelyabinsk, Sotsium, 2008
16. Мазаракі А.А., Лагутін В.Д. Парадигма економічної науки і потенціал її змін у ХХІ ст. http://economyukr.org.ua/docs/EU_22_03_023_uk.pdf
17. ЦІЛІ РОЗВИТКУ ТИСЯЧОЛІТТЯ: УКРАЇНА – 2015 РІК. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/цілі-розвитку-тисячоліття-україна—2015-рік>
18. Світлична В.Л. Теоретичний базис нової парадигми суспільства – економіки знань. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2015/No3/184-193.pdf>;
19. Лук'яненко Д., Лук'яненко О., Дорошенко О. Імплементация парадигмы экономики знаний у стратегии национального экономического развития URL: http://iepjournals.com/journals/19/2013_1_Lukianenko_Doroshenko.pdf
20. Малін О.Л. Парадигмальні зміни економічного розвитку та державне регулювання економіки http://www.market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/89.pdf
21. Попов В.Ю. Передумови формування парадигми економічної спадковості <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/1864/1/Попов.PDF>
22. Аналіз світових трендів до 2030 р. URL: <https://strategy.uifuture.org/index.html>
23. Попадинець О.В. Соціалізація економіки як нова парадигма економічної теорії. Вісник економіки транспорту і промисловості № 49, 2015 с.228-232.
24. Друкер П.Ф. Бізнес та інновації / П.Ф. Друкер; пер. з англ. К.С. Головинського, зав. ред. Н.М. Макарова. К., 2009. 432 с.
25. Крилова Ю. І. Інформаційне (цифрове) суспільство: політико-правовий аспект упровадження Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова Випуск 27'2020. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/29433/Krylova.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
26. Стратегія інноваційного розвитку України на період до 2030 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadskeobgovorennya/2018/10/22/innovatsiynogo-rozvitku-ukraini.pdf>
27. Балабанюк Ж.М. Трудові моделі ХХІ століття: як зміниться парадигма трудових відносин у вік цифрових технологій. DOI:10.31732/2663-2209-2021-61-107-

10.3. Інформаційні ресурси

1. Постанова про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
2. Постанова про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (чинний до 30.06.2021) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF#Text>
3. Наказ МОН України “Про затвердження вимог до оформлення дисертації” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>

4. Наказ МОН України “Про затвердження форм документів атестаційної справи здобувача ступеня доктора філософії”
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-19#Text>
5. [Постанова КМУ Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії](#)
6. [ПОСТАНОВА КМУ від 17 листопада 2021 р. № 1197 Деякі питання присудження \(позбавлення\) наукових ступенів](#)
7. [Наказ МОН України "Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук"](#)
8. [Лист МОН України "Про присудження ступеня доктора філософії"](#)
9. [Лист МОН України "Щодо застосування законодавства з питань присудження наукових ступенів"](#)